

NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN

I. Đặt vấn đề

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến:

Trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước theo hướng “Công nghiệp hóa – hiện đại hóa” nhân tố con người là quan trọng nhất. Do đó mà giáo dục luôn được coi là quốc sách hàng đầu. Chính vì vậy mà Bộ GD và ĐT đã đưa nội dung giáo dục kỹ năng sống lồng ghép vào các môn học ở bậc tiểu học. Đây là một chủ trương cần thiết và đúng đắn bởi kỹ năng sống là khả năng làm chủ bản thân của mỗi người, khả năng ứng xử phù hợp với những người khác và với xã hội, khả năng ứng phó tích cực trước các tình huống của cuộc sống. Có thể nói kỹ năng sống chính là nhịp cầu giúp con người biến kiến thức thành thái độ, hành vi và thói quen tích cực, lành mạnh. Người có kỹ năng sống phù hợp sẽ luôn vững vàng trước những khó khăn, thử thách; biết ứng ứng xử, giải quyết vấn đề một cách tích cực và phù hợp; họ thường thành công hơn trong cuộc sống, luôn yêu đời và làm chủ cuộc sống của chính mình. Ngược lại người thiếu kỹ năng sống thường bị vấp vấp, dễ bị thất bại trong cuộc sống.

Đặc biệt là trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế và cơ chế thị trường hiện nay, thế hệ trẻ thường xuyên chịu đan xen giữa những yếu tố tích cực và tiêu cực: một là các em được sự quan tâm chăm sóc quá sức chu đáo của phụ huynh vì sống trong gia đình ít con, hoàn cảnh kinh tế ổn định; hai là những em sống trong gia đình với nhiều lo toan cho cuộc mưu sinh, phụ huynh bỏ mặc con cái. Môi trường hoàn cảnh khác nhau ấy lại thường mang đến cho các em một thiếu sót lớn trong từng bước trưởng thành, đó là kỹ năng sống. Giáo dục kỹ năng sống càng trở nên cấp thiết, giúp các em rèn luyện hành vi có trách nhiệm đối với bản thân, gia đình, cộng đồng và Tổ quốc; giúp các em có khả năng ứng phó tích cực trước các tình huống của cuộc sống, xây dựng mối quan hệ tốt đẹp với gia đình, bạn bè và mọi người, sống tích cực, chủ động, an toàn, hài hoà và lành mạnh.

Giáo dục kỹ năng sống trong các môn học ở tiểu học nhằm đạt mục tiêu trang bị cho học sinh những kiến thức, giá trị, thái độ và kỹ năng phù hợp; tạo cơ hội thuận lợi cho học sinh sử dụng quyền và bổn phận của mình để phát triển toàn diện về thể chất, trí tuệ, tinh thần và đạo đức. Giáo dục kỹ năng sống trong các môn học ở tiểu học được tập trung chủ yếu ở các môn học: Tiếng Việt, Đạo đức, Khoa học... Tuy nhiên, để giáo dục kỹ năng sống cho học sinh đạt hiệu quả đòi hỏi nhiều yếu tố chứ không chỉ từ các bài giảng mà còn từ những hoạt động ngoài giờ lên lớp, hoạt động ngoại khóa. Các em học để tự tin, tự lập, tự thích

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

ứng với môi trường thế giới xung quanh. Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh hiện nay được đông đảo phụ huynh và xã hội quan tâm. Bởi nhiều ý kiến cho rằng, các trường học đã quá nặng về dạy kiến thức, ít quan tâm đến việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh dẫn đến có một số học sinh trong các trường chưa có kỹ năng sống như: ứng xử, giao tiếp còn rụt rè, hành vi, lối sống đạo đức thiếu chuẩn mực dẫn đến nhiều tệ nạn xã hội đáng thương tâm xảy ra.

Với ý nghĩa và tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh. Tôi nhận thấy việc giáo dục và rèn luyện kỹ năng sống cho học sinh không chỉ thể hiện trong các môn học mà giáo dục kỹ năng sống cho các em còn ở các hoạt động ngoài giờ lên lớp. Do vậy, tôi quyết định lựa chọn và nghiên cứu đề tài: *“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”* để góp một phần nhỏ vào việc thực hiện nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục kỹ năng sống trong nhà trường và thực hiện mục tiêu giáo dục con người phát triển toàn diện về đức, trí, thể, mỹ trên cơ sở tiếp thu được các kỹ năng sống đầy đủ.

2. Mục tiêu của đề tài

- Giúp HS ý thức được giá trị của bản thân trong mối quan hệ xã hội. Hiểu biết về thể chất, tinh thần của mình; Có hành vi, thói quen ứng xử có văn hoá và chấp hành pháp luật...
- Giúp học sinh có kỹ năng sống trong học tập và trong cuộc sống như mạnh dạn, tự tin và trở thành những con người có văn hóa phù hợp với thời đại mới;
- Nâng cao giá trị kỹ năng sống cho học sinh, nâng cao giá trị văn hóa nhà trường;
- Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện cho học sinh;
- Tăng cường được sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội, tạo môi trường thuận lợi để giáo dục kỹ năng sống cho học sinh.

3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu và thời gian thực hiện:

3.1. Đối tượng nghiên cứu:

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5.”

3.2. Phạm vi nghiên cứu:

Học sinh lớp 5A – Trường tiểu học Phú Phương - Năm học 2023 – 2024

3.3. Kế hoạch nghiên cứu:

- Tháng 9: Lập kế hoạch nghiên cứu.
- Từ tháng 10 năm 2023 đến tháng 4 năm 2024: Thực hiện đề tài.
- Tháng 4: Hoàn thiện đề tài

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

II. Nội dung của sáng kiến:

1. Thực trạng vấn đề nghiên cứu; Kết quả khảo nghiệm; Các nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên

1.1. Thực trạng vấn đề nghiên cứu

Mặc dù ở một số môn học, các hoạt động ngoại khóa, giáo dục kỹ năng sống đã được đề cập đến. Tuy nhiên, do nội dung, phương pháp, cách thức truyền tải chưa phù hợp với tâm sinh lý của đối tượng nên hiệu quả lồng ghép còn chưa cao. Do vậy, nhiều trẻ em rất thiếu kỹ năng làm việc nhà, kỹ năng tự phục vụ, kỹ năng giao tiếp với ông bà, cha mẹ. Nhiều em không tự dọn dẹp phòng ở của chính mình, không giúp đỡ bố mẹ bất kỳ việc gì ngoài việc học. Phụ huynh vì bận nhiều công việc nên ít quan tâm giúp đỡ con em trong các hoạt động cần thiết, làm cho các em rất rụt rè thiếu tự tin khi giao tiếp hoặc tham gia các hoạt động bởi các em bị cuốn hút theo các trò chơi điện tử và hệ thống ảo trên hệ thống Internet. Đây là những trò chơi làm cho các em xa lánh với môi trường sống thực tế và thiếu sự tương tác giữa con người với con người, kỹ năng xã hội của học sinh ngày càng kém. Điều này dẫn đến tình trạng học sinh trở nên ích kỷ, không quan tâm đến cộng đồng. Câu hỏi mà chúng ta thường đặt ra cho học sinh tiểu học là ngoài những kiến thức cơ bản, học sinh cần học điều gì để giúp các em hội nhập với xã hội, trở thành công dân có ích cho cộng đồng. Vì thế đây cũng là nỗi lo lắng đặt ra cho giáo viên đứng lớp những suy nghĩ, trăn trở.

1.2. Kết quả khảo nghiệm

Trong ba tuần đầu khi mới nhận lớp, tôi đã quan sát trong các tiết học, các hoạt động của lớp cũng như của nhà trường và trao đổi với một số phụ huynh về các biểu hiện của học sinh trong từng hoạt động:

- Hoạt động việc lao động vệ sinh lớp học để chuẩn bị năm học mới.
- Thái độ tự quản, tự học trong 10 phút truy bài đầu giờ của học sinh.
- Thái độ của học sinh trong các giờ học, sinh hoạt tập thể, ca múa, sinh hoạt lớp, sinh hoạt đội.
- Việc nhận trách nhiệm của mình với những việc làm trái với nội quy của trường, lớp.
- Trách nhiệm của mỗi học sinh trong các hoạt động thảo luận nhóm.
- Ý thức, trách nhiệm của học sinh tại gia đình

Tôi lấy việc đánh giá năng lực và phẩm chất của một học sinh để đánh giá về kỹ năng sống của 42 học sinh trong lớp.

(Minh chứng H1: Điều tra thực trạng về kỹ năng sống của 42 học sinh trong lớp)

Từ các nguyên nhân, tình hình thực tiễn nêu trên, bản thân đã cố gắng tìm ra

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

các biện pháp rèn luyện kỹ năng sống cho học sinh thông qua các tiết dạy của một số môn học và hoạt động ngoài giờ lên lớp nhằm đem lại hiệu quả cao trong công tác giáo dục.

1.3. Các nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên

*** Về phía giáo viên**

Hiện nay nhận thức về việc rèn kỹ năng sống cho học sinh ở một số giáo viên còn hạn chế và chưa thực sự quan tâm. Mặc dù đã có tài liệu về kỹ sống và được tập huấn về cách dạy rèn kỹ năng sống cho học sinh nhưng giáo viên còn mơ hồ, chưa xác định được biện pháp, phương pháp và hình thức tổ chức hữu hiệu để dạy kỹ năng sống cho học sinh trong các tiết học. Vận dụng dạy như thế nào cho phù hợp? Học sinh rèn được những kỹ năng gì và vận dụng vào thực tế có hiệu quả không?

Trong quá trình giáo dục học sinh, giáo viên chưa thật gần gũi, thân thiện với học sinh, chưa quan tâm nhiều đến điều kiện gia đình của từng học sinh.

Việc rèn kỹ năng sống qua việc tích hợp vào các môn học và hoạt động ngoại khoá như văn nghệ, thể dục, thể thao, hoạt động Đội còn hạn chế, thời gian ít và chưa được chú trọng đúng mức để nhằm phát huy tính hiệu quả của nó trong việc nâng cao giá trị giáo dục kỹ năng sống cho học sinh.

Giáo viên khuyến khích động viên khen thưởng học sinh còn ít, việc đổi mới phương pháp dạy học của giáo viên chưa nhiều, chưa phát huy được tinh thần tự tìm tòi sáng tạo trong học tập cho học sinh.

*** Về phía học sinh**

Vẫn còn có một số học sinh chưa ngoan như đánh nhau, cãi nhau, chưa lễ phép, gây mất đoàn kết trong tập thể lớp... Một số em còn rụt rè chưa mạnh dạn bày tỏ ý kiến với cô giáo và các bạn. Lời nói không rõ ràng, trả lời trống không, ...

Nhận thức tự giác của các em chưa cao, chưa có ước mơ hoài bão, kỹ năng diễn đạt, kỹ năng hợp tác, kỹ năng ra quyết định cho bản thân,... còn hạn chế, một số học sinh ứng xử với nhau chưa thật sự có văn hóa....

Bên cạnh đó các trò chơi vô bổ như điện tử, game cũng như những phim ảnh không lành mạnh đã trực tiếp tác động làm ảnh hưởng không ít đến việc học tập cũng như kỹ năng sống của các em.

*** Về phía các bậc cha mẹ học sinh**

Các bậc cha mẹ cũng chưa hiểu hết được tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống nên chưa thật sự quan tâm để dạy con cái. Công tác tuyên truyền các bậc cha mẹ thực hiện dạy các em các kỹ năng sống cơ bản chưa nhiều.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

Do hoàn cảnh gia đình nên cha mẹ lo làm kinh tế nên chưa dành nhiều thời gian quan tâm đến con em mình mà tất cả việc học tập của con em là do các cô giáo và nhà trường.

Chính việc thiếu hụt nghiêm trọng các kỹ năng sống do sự hạn chế của giáo dục gia đình và nhà trường, sự phức tạp của xã hội và cuộc sống xung quanh học sinh là nguyên nhân trực tiếp khiến học sinh gặp khó khăn trong ứng xử với tình huống thực của cuộc sống.

Kỹ năng sống đơn giản là tất cả điều cần thiết mà chúng ta phải biết để có được khả năng thích ứng với những thay đổi diễn ra hằng ngày trong cuộc sống. Vì vậy, kỹ năng sống sẽ là hành trang không thể thiếu. Quá trình hội nhập quốc tế đòi hỏi phải nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, ngoài kiến thức chuyên môn, yêu cầu về các kỹ năng sống ngày càng trở nên quan trọng. Do đó, giáo dục cần trang bị cho học sinh những kỹ năng thiết yếu như ý thức về bản thân, làm chủ bản thân, đồng cảm, tôn trọng người khác, biết cách hợp tác và giải quyết hợp lý các mâu thuẫn, xung đột.

Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua việc tổ chức các hoạt động giáo dục đa dạng, phong phú nhằm kích thích học sinh tham gia một cách tích cực chủ động vào các quá trình hoạt động, qua đó hình thành hoặc thay đổi hành vi của trẻ theo hướng tích cực để góp phần phát triển toàn diện nhân cách; giúp học sinh yêu đời, khỏe mạnh và tích cực, chủ động trong cuộc sống hằng ngày. Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh là giáo dục cho các em có cách sống tích cực trong xã hội hiện đại.

Thực trạng việc rèn kỹ năng sống cho học sinh ở trường Tiểu học: Học tập không chỉ dừng lại ở việc nhận thức các tri thức khoa học thuần túy mà còn được hiểu là mọi tri thức về thế giới trong đó có cả những mối quan hệ, cách thức ứng xử với môi trường xung quanh. Kỹ năng sống là một trong những vấn đề quan trọng đối với mỗi cá nhân trong quá trình tồn tại và phát triển. Chương trình học hiện nay đang gặp phải nhiều chỉ trích do quá nặng nề về kiến thức trong khi những tri thức vận dụng cho đời sống hàng ngày bị thiếu vắng. Hơn nữa, người học đang chịu nhiều áp lực về học tập khiến cho không còn nhiều thời gian cho các hoạt động ngoại khóa, hoạt động xã hội. Điều này dẫn đến sự “xung đột” giữa nhận thức, thái độ và hành vi với những vấn đề xảy ra trong cuộc sống.

Ở bậc tiểu học các môn học nhằm cung cấp cho học sinh những tri thức sơ đẳng về các chuẩn mực hành vi xã hội chủ nghĩa gắn với những kinh nghiệm đạo đức, để từ đó giúp học sinh hình thành kỹ năng sống, biết phân biệt đúng sai làm theo cái đúng, ủng hộ cái đúng, đấu tranh với những biểu hiện sai trái, xấu xa,

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

nhắc nhở các em hành động theo chuẩn mực đạo đức và thói quen đạo đức chính. Việc rèn kỹ năng sống ở bậc tiểu học là một nhiệm vụ quan trọng mà người người làm công tác giáo dục cần quan tâm. Mặc dù, ở một số môn học, các hoạt động ngoại khóa, giáo dục kỹ năng sống đã được đề cập đến. Tuy nhiên, do nội dung, phương pháp, cách thức truyền tải chưa phù hợp với tâm sinh lý của đối tượng nên hiệu quả lồng ghép còn chưa cao.

Hiện nay, Bộ giáo dục và đào tạo đã đổi mới toàn diện giáo dục để đáp ứng được nhu cầu phát triển mà xã hội đặt ra. Tuy nhiên, một số giáo viên vẫn chưa theo kịp, chưa đổi mới phương pháp và nội dung còn đặt nặng kiến thức cho học sinh mà xem nhẹ việc rèn luyện kỹ năng ứng xử, kỹ năng thực hành cho học sinh. Điều này đã dẫn đến tình trạng kỹ năng sống của học sinh chưa cao. Qua thực tế giảng dạy lớp 5, tôi thấy chỉ một số học sinh có hành vi, thói quen, kỹ năng tốt. Còn phần lớn các em trong quá trình giao tiếp với thầy cô giáo còn rụt rè, với bạn bè trong lớp chưa tình cảm tự tin, khiêm nhường. Học sinh thể hiện kỹ năng sống còn đại khái, chưa mạnh dạn thể hiện kỹ năng của bản thân. Các em còn ngại nói, ngại viết, khả năng tự học, tự tìm tòi còn nhiều hạn chế, nhút nhát.

2. Các biện pháp giáo dục kỹ năng sống cho học sinh lớp 5

Hoạt động giáo dục kỹ năng sống là hoạt động được tổ chức theo mục tiêu, nội dung, chương trình dưới sự hướng dẫn của giáo viên thông qua các môn học và hoạt động ngoài giờ lên lớp. Với các hình thức hoạt động khác nhau, các mối quan hệ sẽ tạo cơ hội cho học sinh trải nghiệm tri thức, thái độ và hành vi ứng xử của mình trong môi trường an toàn, thân thiện có định hướng giáo dục. Thông qua hoạt động giáo dục kỹ năng sống giúp học sinh sống khoẻ mạnh, có khả năng thích ứng với biến đổi của cuộc sống hàng ngày. Rèn luyện cho học sinh các kỹ năng cơ bản phù hợp với lứa tuổi như: kỹ năng giao tiếp ứng xử có văn hoá; kỹ năng hợp tác và giải quyết vấn đề khi tham gia các hoạt động tập thể; kỹ năng tự kiểm tra, đánh giá kết quả học tập, phát triển các hành vi, thói quen tốt trong học tập, lao động và hình thành tình cảm chân thành, niềm tin trong sáng với cuộc sống, với quê hương đất nước; có thái độ đúng đắn đối với các hiện tượng tự nhiên và xã hội. Như vậy, hoạt động giáo dục kỹ năng sống thực sự cần thiết. Do đó cần phát huy tối đa vai trò, tác dụng và hiệu quả của hoạt động giáo dục kỹ năng.

Biện pháp 1: Nắm bắt tìm hiểu về tình hình học sinh, phân chia nhóm đối tượng và sắp xếp chỗ ngồi phù hợp:

Để nắm bắt được tình hình học của lớp học, ngay từ khi nhận lớp, giáo viên

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

cần nắm bắt thông tin cơ bản về học sinh. Do vậy tôi đã thực hiện điều tra thông qua phiếu “Giới thiệu bản thân”

(Minh chứng H2: Giới thiệu bản thân)

Bên cạnh đó, để tạo sự gần gũi cởi mở, cô trò hiểu nhau và gắn kết giữa các em với giáo viên chủ nhiệm, bản thân tôi đã sắp xếp thời gian cho học sinh tự giới thiệu về mình, đồng viên khuyến khích các em chia sẻ với thầy cô, với các bạn những sở thích, ước mơ tương lai cũng như mong muốn của mình trong năm học. Đây cũng là một điều kiện rất quan trọng để phát triển kỹ năng sống của các em.

Từ việc các em giới thiệu về mình và đồng thời tham khảo ý kiến giáo viên chủ nhiệm cũ về tình hình chung của lớp học. Tôi sắp xếp chỗ ngồi phù hợp cho các em và phân công theo nhóm đối tượng học sinh:

- Nhóm học sinh chưa tích cực học tập.
- Nhóm học sinh thường hay đi muộn.
- Nhóm nhỏ học sinh chưa tự giác chào hỏi.
- Nhóm học sinh chưa tự giác trong học tập.
- Nhóm nhỏ học sinh có lời nói chưa hay.

* Tổ chức các phong trào thi đua:

- Tổ chức phong trào thi đua đạt nhiều bông hoa lời nhận xét tốt (tổng kết trong tuần, tháng, chủ điểm, học kỳ).
- Phong trào nêu gương người tốt, việc tốt (tổng kết trong tuần, tháng, chủ điểm, học kỳ).

Biện pháp 2: Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua việc tích hợp vào các môn học

Việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh có thể thực hiện trong bất cứ lúc nào, giờ học nào. Để việc rèn luyện diễn ra một cách thường xuyên và đạt hiệu quả cao bản thân đã vận dụng vào các môn học, tiết học, nhất là các môn như: Tiếng Việt; Đạo đức; Khoa học; An toàn giao thông, để những giờ học sao cho các em được làm để học, được trải nghiệm như trong cuộc sống thực.

Ở môn Tiếng Việt có nhiều bài học được giáo dục kỹ năng sống cho các em đó là các kỹ năng như: kỹ năng thể hiện sự tự tin, kỹ năng thể hiện sự cảm thông, kỹ năng tự nhận thức, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hợp tác...

**** Kỹ năng thể hiện sự tự tin***

Ví dụ: Khi dạy Tập làm văn các bài: “Luyện tập thuyết trình, tranh luận”, “Lập chương trình hoạt động”, “Tập viết đoạn đối thoại; phân vai đọc, diễn màn kịch”... người giáo viên cần tổ chức cho các em đóng vai, đối thoại, tự bộc lộ.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

Sau vài lời khuyến khích đầu tiên, tổ chức cho các em đứng đóng vai, nêu những lí lẽ, dẫn chứng, bày tỏ ý kiến,... Lúc đầu các em có thể rất ái ngại không tự tin khi đóng vai, bày tỏ ý kiến trước lớp nhưng nếu được giáo viên nhập cuộc và kịp thời nhắc nhở các em những điều cần chú ý trong khi giao tiếp, cộng thêm một môi trường hòa đồng thân thiện các em thực hiện rất tốt, không còn những cái nhìn ái ngại. Thay vào đó là thái độ bình tĩnh, tự tin cùng những câu nói rõ ràng, diễn đạt gãy gọn và linh hoạt hơn trong khi tham gia đóng vai, đối thoại với các thuyết trình viên.

****Kỹ năng thể hiện sự cảm thông***

Ví dụ: Khi dạy bài tập đọc “ Những con sếu bằng giấy” Tôi yêu cầu học sinh trả lời câu hỏi. Em đã làm được việc gì để tỏ lòng cảm thông, chia sẻ, giúp đỡ những người nạn nhân bị bom nguyên tử sát hại? Tôi khuyến khích nhiều em phát biểu theo các cách hiểu của các em. Chẳng hạn: Chúng tôi ghét chiến tranh. Tôi sẽ cùng mọi người đấu tranh xoá bỏ vũ khí hạt nhân. Quyên góp tiền, sách vở, quần áo để ủng hộ những nạn bị bom nguyên tử sát hại....)

**** Kỹ năng giao tiếp, ứng xử***

Ví dụ: Khi dạy bài “Tình bạn”, GV yêu cầu HS kể một câu chuyện nói về tình bạn đẹp. HS kể câu chuyện. Qua quá trình kể câu chuyện HS rèn kỹ năng giao tiếp trình bày trước tập thể lớp. Em sẽ làm gì để có tình bạn đẹp ? HS trả lời: Bạn bè cần phải đoàn kết, thương yêu, giúp đỡ nhau, nhất là những lúc khó khăn, hoạn nạn. Có như vậy, tình bạn mới thêm thân thiết, gắn bó.

Ví dụ: Khi dạy bài “ Kính già, yêu trẻ”; “ Tôn trọng phụ nữ”. Qua bài dạy giáo viên giáo dục, rèn cho học sinh kỹ năng giao tiếp ứng xử: kính trọng, lễ phép với người lớn tuổi, quan tâm giúp đỡ người già, trẻ em, tôn trọng phụ nữ.

Ở môn khoa học: Chương “Con người và sức khỏe” các bài: “Cần làm gì để cả mẹ và em bé đều khỏe mạnh ?; Vệ sinh ở tuổi dậy thì ; Thực hành nói không với các chất gây nghiện; Dùng thuốc an toàn; Phòng bệnh sốt rét; Phòng bệnh sốt xuất huyết ; Phòng bệnh viêm gan A; phòng tránh HIV/AIDS ...” giáo dục các em hiểu rằng ăn uống đủ chất và hợp lí giúp cho chúng ta khoẻ mạnh, biết phòng tránh một số bệnh lý qua đường tiêu hóa, biết những việc nên làm và không nên làm để phòng tránh các chất gây nghiện và bệnh HIV/AIDS, có ý thức tự giác làm vệ sinh cá nhân hằng ngày, vệ sinh nơi ở và môi trường xung quanh, tự giác thực hiện nếp sống vệ sinh, khắc phục những hành vi có hại cho sức khoẻ. Biết tham gia các hoạt động và nghỉ ngơi một cách hợp lí để có sức khoẻ tốt.

Ví dụ: Khi dạy bài “Vệ sinh ở tuổi dậy thì”. Yêu cầu học sinh trả lời câu hỏi: Nên làm gì và không nên làm để bảo vệ sức khỏe về thể chất và tinh thần ở

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

tuổi dậy thì ? Học sinh trả lời: Cần vệ sinh thân thể sạch sẽ, thường xuyên tắm giặt, gội đầu và thay quần áo. Đặc biệt thay quần lót, rửa bộ phận sinh dục ngoài bằng nước sạch và xà phòng tắm hằng ngày. Cần ăn uống đủ chất, tăng cường luyện tập thể dục thể thao, vui chơi giải trí lành mạnh; tuyệt đối không sử dụng các chất gây nghiện như thuốc lá, rượu bia, ma túy.... Qua bài học này, học sinh rèn được kỹ năng tự nhận thức những việc nên làm gì và không nên làm để bảo vệ cơ thể, bảo vệ sức khỏe thể chất và tinh thần ở tuổi dậy thì. Kỹ năng xác định giá trị của bản thân, tự chăm sóc vệ sinh cơ thể mình.

Khi dạy các bài: “Một vụ đắm tàu; Lớp trưởng lớp tôi; con gái....” Tôi cho HS nhận xét cách xưng hô của các nhân vật trong truyện, lời lẽ, của các nhân vật khi giao tiếp...

Học sinh nhận biết cách xưng hô của các nhân vật trong truyện là đúng thứ bậc, lời nói thể hiện sự thân mật, để đạt được mục đích giao tiếp. Học sinh biết thể hiện sự cần thiết phải ứng xử lịch sự khi giao tiếp trong cuộc sống. Dù trong mỗi hoàn cảnh giao tiếp khác nhau, mục đích giao tiếp khác nhau nhưng các em luôn có thể hiện cách ứng xử lịch sự để đạt được mục đích giao tiếp và hơn hết là xây dựng mối quan hệ tốt đẹp với mọi người xung quanh. Có thể là trình bày nguyện vọng của mình với người khác kèm theo cử chỉ, nét mặt, lời nói, ngữ điệu. Có thể lắng nghe tích cực khi người khác nói.

Ví dụ: Sau khi học xong bài: “ Một vụ đắm tàu” Tôi hỏi HS: Em có nhận xét gì về cách giao tiếp của các nhân vật trong bài? (Mi-ri-ô là một bạn trai kín đáo, cao thượng đã nhường sự sống cho bạn. Giu-li-ét-ta là một bạn gái tốt bụng, giàu tình cảm biết lo lắng, chăm sóc khi bạn bị thương... Cách giao tiếp giữa các bạn thân mật, gần gũi thể hiện những tính cách điển hình của nữ giới và nam giới). Từ những việc làm của các nhân vật trong bài mà tôi hướng dẫn học sinh vận dụng vào cuộc sống.

Ví dụ: Khi học xong bài: “Lớp trưởng lớp tôi” Tôi hỏi HS:

+ Em có nhận xét gì về cách xưng hô của các bạn trong câu chuyện? (Các bạn thể hiện giao tiếp tự tin, mạnh dạn, thân mật, gần gũi).

Tiếp theo, tôi yêu cầu học sinh kể câu chuyện theo nhóm có phân vai các nhân vật để các em thể hiện được kỹ năng giao tiếp của mình.

Cuối cùng, tôi tổ chức cho học sinh thực hành kỹ năng sống bằng cách cho học sinh thảo luận đóng vai để đưa ra các tình huống xảy ra trong cuộc sống và các cách xử lý tình huống của các nhóm.

***Kỹ năng tự nhận thức**

Ví dụ : Khi dạy bài tập đọc: “Một vụ đắm tàu”. Sau khi HS hiểu được hoàn

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

cảnh và mục đích chuyển đi của Ma-ri-ô và Giu-li-ét-ta thì Giu-li-ét-ta chăm sóc Ma-ri-ô như thế nào khi bạn bị thương? (Thấy Ma-ri-ô bị sóng lớn ập tới, xô cậu ngã dúi, Giu-li-ét-ta hoảng hốt chạy lại, quỳ xuống bên bạn, lau máu trên trán bạn, dịu dàng gỡ chiếc khăn đỏ trên mái tóc băng vết thương cho bạn. Qua đó, cho thấy Giu-li-ét-ta đã tự nhận thức được trách nhiệm và vai trò của mình khi thấy bạn bị thương).

+ Quyết định nhường bạn xuống xuống cứu nạn của Ma-ri-ô nói lên điều gì? (Ma-ri-ô có tấm lòng cao thượng, nhường sự sống cho bạn, hi sinh bản thân vì bạn. Qua đó, cho thấy Ma-ri-ô đã tự nhận thức được trách nhiệm và vai trò của mình khi thấy bạn biết bạn còn bố mẹ).

Ví dụ : Khi dạy bài : “Em là học sinh lớp 5”. Sau khi HS cho HS xem tranh ảnh và làm bài tập xong, cuối tiết học giáo viên hỏi: Em thấy mình đã có những điểm nào xứng đáng là HS lớp 5 ? Học sinh tự nhận thức và trả lời là lớp lớn nhất trong trường. Em rất vui và tự hào. Em sẽ cố gắng chăm ngoan, học giỏi để xứng đáng là học sinh lớp 5.

Ví dụ: Khi dạy bài “Em yêu Tổ quốc Việt Nam”. GV yêu cầu HS đọc các thông tin SGK trang 34, hỏi: Qua các thông tin trên, em cảm nhận như thế nào về đất nước và con người Việt Nam ? Em còn biết thêm gì về Tổ quốc của chúng ta? Chúng ta cần làm gì để thể hiện tình yêu đối với Tổ quốc, để đưa đất nước ta trở nên giàu mạnh?

HS quan sát tranh, trả lời : Việt Nam là đất nước tươi đẹp, có truyền thống văn hóa lâu đời và có truyền thống đấu tranh dựng nước và giữ nước. Hiện nay, đất nước ta đang đổi mới và phát triển từng ngày song vẫn còn là một nước nghèo. Yêu Tổ quốc Việt Nam, em cần cố gắng học tập, rèn luyện tu dưỡng đạo đức để góp phần xây dựng đất nước càng ngày càng tươi đẹp hơn.

****Kỹ năng hợp tác***

Ví dụ: Khi dạy Tập làm văn các bài: “Luyện tập thuyết trình, tranh luận”, “Lập chương trình hoạt động”, “Tập viết đoạn đối thoại; phân vai đọc, diễn màn kịch”; “Ôn tập về viết đơn; “Lập bảng thống kê”... người giáo viên cần tổ chức cho các em hợp tác với nhau tìm ra lí lẽ, dẫn chứng thuyết phục để luyện tập thuyết trình, tranh luận. Các em hợp tác với nhau tìm kiếm thông tin để hoàn thành bảng thống kê...

Ở môn Đạo đức, để các chuẩn mực đạo đức, pháp luật xã hội trở thành tình cảm, niềm tin, hành vi và thói quen của học sinh. Khi dạy giáo viên tổ chức cho học sinh thực hiện các hoạt động học tập phong phú, đa dạng như: kể chuyện theo tranh; quan sát tranh ảnh, băng hình, tiểu phẩm; phân tích, xử lí tình huống;

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

chơi trò chơi, đóng tiểu phẩm, múa hát, đọc thơ, vẽ tranh,... Sử dụng nhiều phương pháp và kĩ thuật dạy học tích cực như: học theo nhóm, đóng vai, trò chơi,... Qua đó, sẽ được tạo cơ hội để học sinh thực hành, trải nghiệm nhiều kỹ năng sống. Đó là lối sống lành mạnh, các hành vi ứng xử phù hợp với nền văn minh xã hội. Lối sống, hành vi như sống có trách nhiệm, có ý chí vươn lên trong học tập và cuộc sống, chăm sóc, kính trọng bố mẹ, ông bà, phụ nữ, hợp tác, giúp đỡ, chia sẻ với bạn; biết yêu quê hương, đất nước...

Ở môn đạo đức có nhiều bài học được giáo dục kỹ năng sống cho các em đó là các kỹ năng như: kỹ năng tự nhận thức, kỹ năng đảm nhận trách nhiệm, kỹ năng giao tiếp ứng xử với bạn bè trong học tập vui chơi và trong cuộc sống; với người già, trẻ em; với phụ nữ; kỹ năng hợp tác; kỹ năng ra quyết định, kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin; kỹ năng trình bày...

Ví dụ: Khi dạy bài “Hợp tác với những người xung quanh” (Tiết 1), (Đạo đức lớp 5), chúng ta có thể làm như sau:

Giáo viên nêu câu hỏi, yêu cầu cả lớp cùng suy nghĩ và trả lời: Các em đã từng hợp tác với bạn bè hoặc với ai đó để cùng làm một việc bao giờ chưa? Đó là việc gì? Các em đã hợp tác như thế nào? Kết quả ra sao?

Học sinh trả lời: Em đã từng hợp tác với bạn bè trong tổ để trực nhật lớp. Em phối hợp với các bạn trong tổ để quét lớp, lau bảng. Kết quả lớp lúc nào cũng sạch sẽ, bàn ghế ngay ngắn,

*** Kỹ năng đảm nhận trách nhiệm**

Ví dụ : Khi dạy bài : “Có trách nhiệm về việc làm của mình”. Cho HS đọc truyện “ Chuyện của bạn Đức” và xem tranh ảnh SGK/6. Qua chuyện trên, em cần làm gì khi mình làm sai, mắc lỗi ? HS trả lời: Nhận trách nhiệm về việc làm của mình. Nhận sai và biết sửa chữa. Qua bài học rèn cho HS kỹ năng đảm nhận trách nhiệm về việc làm của mình.

+ **Kỹ năng thoát hiểm, kỹ năng ứng phó, ứng biến:** Khi gặp các em gặp tình huống nguy hiểm cần phải biết thoát ra khỏi nơi nguy hiểm một cách an toàn và hiệu quả, những tình huống như: hỏa hoạn, bão lụt, tai nạn xảy ra thương tích, bị xâm hại hay bị bắt cóc ... nhiều tình huống chưa phải là nguy hiểm nhưng tiềm ẩn nguy cơ rủi ro cần phải biết cách ứng xử phù hợp để hạn chế thiệt hại cho bản thân. Bản thân đã giáo dục các em thông qua các tiết học: Phòng tránh bị xâm hại, phòng tránh tai nạn giao thông đường bộ. Hướng dẫn các em phòng chống bị xâm hại và tai nạn giao thông bằng cách đưa ra những tình huống cho các em xử lý.

Ví dụ: Khi dạy bài “Phòng tránh bị xâm hại”. Yêu cầu học sinh trả lời câu

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

hỏi: Em có thể làm gì để phòng tránh nguy cơ bị xâm hại ? Học sinh trả lời: Không đi một mình nơi tối tăm, vắng vẻ ; không ở một mình trong phòng kín với người lạ; không nhận tiền, quà từ người lạ,... Trong bài học này rèn cho học sinh kỹ năng phân tích, phán đoán các tình huống có nguy cơ bị xâm hại; Kỹ năng ứng phó, ứng xử phù hợp khi rơi vào các tình huống có nguy cơ bị xâm hại.

(Minh chứng H3: Học sinh tham hoạt động nhóm trong một số tiết học)

Biện pháp 3: Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp

Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp là một trong những nội dung giáo dục toàn diện học sinh. Qua hoạt động này giúp học sinh hình thành và phát triển kỹ năng ban đầu, cơ bản và cần thiết phù hợp với sự phát triển chung của học sinh. Kỹ năng giao tiếp, kỹ năng tham gia các hoạt động tập thể, kỹ năng nhận thức, ... góp phần hình thành và phát triển tính tích cực, tự giác, tinh thần tập thể và các mối quan hệ giao tiếp giữa các cá nhân với cá nhân, cá nhân với nhóm, nhóm với nhóm. Tác động của tập thể đến nhân cách cá nhân qua hoạt động nhóm cùng nhau. Vì vậy, trước khi lớp tham gia một hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp do tập thể lớp, Liên đội hay nhà trường tổ chức thì giáo viên chủ nhiệm lớp cần:

- +Phổ biến nội dung, hình thức tham gia của lớp, nhóm, cá nhân đến học sinh.
- +Phân công sự chuẩn bị các điều kiện để tham gia.
- +Phân công sự phối hợp, hỗ trợ lẫn nhau khi tham gia các hoạt động.
- +Hướng dẫn trước cho ban cán sự lớp cách thức điều khiển lớp tham gia hoạt động.

Thực hiện đầy đủ các bước trên đối với từng hoạt động ngoài giờ lên lớp do lớp, Liên đội hay nhà trường tổ chức tôi thấy các em đã mạnh dạn, tự tin, có kỹ năng diễn xuất trên sân khấu, kỹ năng diễn đạt cảm xúc, kỹ năng làm chủ cảm xúc tốt hơn, mạnh dạn hơn trong giao tiếp, tự tin hơn trong cuộc sống, chăm rèn luyện và và từ đó kỹ năng sống của các em được nâng cao.

(Minh chứng H4: Học sinh tham thi vẽ tranh, thi hát, thi rung chuông vàng)

Biện pháp 4: Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua các hoạt động trải nghiệm

Hoạt động trải nghiệm có vai trò quan trọng trong việc giáo dục truyền thống và hình thành nhân cách, rèn luyện kỹ năng sống cho học sinh. Vì vậy, giáo viên được chủ động trong việc bố trí thời gian, nội dung và hình thức hoạt động theo điều kiện của lớp, của trường. Khi tổ chức trải nghiệm, giáo viên cần lựa chọn những nội dung để học sinh cả lớp được tham gia khuyến khích, động viên và tạo cơ hội để các em được tham gia bàn bạc từ khâu chuẩn bị đến khâu thực hiện.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

Ví dụ như: Trải nghiệm trồng và chăm sóc công trình măng non của lớp các em hỏi ý kiến các thầy cô trong Ban giám hiệu, cô chủ nhiệm trồng cây gì? rồi bàn bạc với nhau, áp dụng những điều mình đã học ở môn Kỹ thuật để trồng và chăm sóc cây. Qua hoạt động này tôi thấy các em tham gia hào hứng và chăm chỉ hơn trong công việc của lớp.

(Minh chứng H5: Học sinh tham trồng và chăm sóc cây, tham gia hoạt động trải nghiệm tại Văn Miếu Quốc Tử Giám và Phù đồng xanh)

Biện pháp 5: Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua các buổi văn nghệ, thể dục, thể thao

Hoạt động văn nghệ, thể dục, thể thao là hoạt động có tính truyền thông mang lại hiệu quả rất cao trong việc chuyển tải các thông điệp giáo dục tới học sinh, nhằm xây dựng nếp sống văn minh trong nhà trường, tạo cuộc sống vui tươi, lành mạnh, lôi cuốn học sinh vào các hoạt động thẩm mỹ, hấp dẫn học mà chơi, chơi mà học. Thông qua các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao không những đã giáo dục cho học sinh nền nếp tự học, tự rèn luyện thể dục, thể thao để có sức khỏe tốt mà Kỹ năng sống cũng được hình thành và phát triển thành thói quen trong những tiết học, buổi học trên lớp.

(Minh chứng H6: Phong trào thể dục thể thao, vui chơi: đá bóng, thi nhảy dây, thi đá cầu...)

Biện pháp 6: Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua các tiết sinh hoạt Lớp, sinh hoạt Đội; phong trào đọc sách, truyện và kể chuyện theo sách;...

Trên cơ sở có được đội ngũ cán bộ lớp đã biết làm việc, tổ chức giờ sinh hoạt lớp là điều kiện để các em thể hiện kỹ năng: tự tin, giao tiếp, nhận thức, hợp tác, trách nhiệm của mình đối với các bạn trong lớp.

+ Ban cán sự lớp: Được đánh giá một cách vô tư về ưu khuyết điểm của bạn.

+ Học sinh: Được phát biểu tự do, thoải mái, thể hiện hết tâm tư nguyện vọng của mình, được thể hiện hết mình, nên giờ sinh hoạt đã trở thành sự hào hứng, sự chờ đợi đối với các em. Nó thực sự lôi cuốn được cả tập thể lớp nên tính tự quản, tinh thần tập thể có dịp để phát huy.

Nội dung giờ sinh hoạt lớp cũng rất đa dạng nhưng nên đưa các hoạt động theo chủ điểm giáo dục như: Tìm hiểu an toàn giao thông; Kính yêu thầy cô; Bảo vệ môi trường; Kính yêu mẹ và cô giáo; Kính yêu Bác Hồ; Hoà bình và hữu nghị... Trong các hoạt động đó, học sinh có thể hát, múa, kể chuyện, đọc thơ, thi tìm hiểu, vui chơi,... và nhiều hình thức khác theo các chủ đề. Hoạt động này thực sự lôi cuốn được cả tập thể lớp nên góp phần không nhỏ vào việc rèn luyện tính tổ chức, kỉ luật, nâng cao tinh thần trách nhiệm, lòng nhân ái, tình yêu bạn

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

bè, tinh thần tập thể, khả năng tự quản sẽ được nâng cao hơn.

(Minh chứng H7: Sinh hoạt Lớp, sinh hoạt Đội)

Nhằm để khắc sâu những chuẩn mực hành vi đạo đức, góp phần hình thành ở học sinh ý thức tổ chức, kỉ luật, từ đó định hướng cho các em thói quen đọc sách, thói quen tự học và sáng tạo. Tôi đã gợi ý giới thiệu các thể loại chuyện, sách cho nhóm trưởng các “Nhóm học tập” để các em giúp nhau tìm đọc hàng ngày trên thư viện. Tiếp đó tôi cho học sinh tham gia thi kể chuyện ở lớp, tham gia thi kể chuyện theo sách cấp trường. Qua các câu chuyện, không những bồi dưỡng tâm hồn, trau dồi vốn sống, phát triển, nâng cao năng lực trí tuệ của trẻ, rèn luyện cho các em khả năng diễn đạt bằng ngôn ngữ, biết vươn lên trong cuộc sống mà còn có lòng cảm thông chia sẻ các bạn có hoàn cảnh khó khăn, người bị chất độc da cam, ... bằng những việc làm cụ thể. Phong trào thực sự là mang lại rất nhiều hiệu quả.

(Minh chứng H8: Kể chuyện, Hoạt động từ thiện; Ủng hộ phong trào “Góp một cuốn sách nhỏ, đọc ngàn cuốn sách hay”).

Biện pháp 7: Coi giáo dục kỹ năng sống cho học sinh là một việc làm thường xuyên liên tục, lâu dài

Học sinh lớp 5 dễ nhớ nhưng cũng rất dễ quên, dễ thích và cũng nhanh không thích. Bởi vậy giáo viên chủ nhiệm cần phải thường xuyên theo dõi, nhắc nhở. Có thể kỹ năng các em chưa đúng, chưa tốt ngay được nên giáo viên chủ nhiệm phải uốn nắn dần dần. Mặt khác giáo dục kỹ năng sống trong trường học là một việc làm thường xuyên, liên tục như vậy mới tạo thành trở thành kỹ năng, kỹ xảo của bản thân mỗi học sinh.

Biện pháp 8: Kết hợp chặt chẽ và thống nhất cao giữa Gia đình – Nhà trường – Xã hội

Phát huy được sức mạnh tổng hợp của Nhà trường – Gia đình – Xã hội, cộng đồng trách nhiệm chăm lo giáo dục kỹ năng sống cho học sinh giáo viên cần tổ chức họp phụ huynh học sinh để:

- + Phổ biến nội dung chương trình học và yêu cầu của giáo dục hiện nay.
- + Nhấn mạnh nội dung giáo dục kỹ năng sống là một trong những nội dung vô cùng quan trọng trong mục tiêu đào tạo.
- + Nhấn mạnh sự phối hợp của phụ huynh khi các em ở nhà trong việc bản thân phụ huynh cần làm gương trước trong những lời ăn tiếng nói, nhắc nhở và để hình thành kỹ năng, kỹ xảo ở các em. Cụ thể: Các em được làm quen với những đồ dùng, vật dụng khác nhau, (bộ đồ bếp, bộ đồ ăn, bộ đồ uống). Sự sạch sẽ, gọn gàng, một thói quen nề nếp, sự sắp đặt ngăn nắp, ngay ngắn những bộ đồ

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

dùng, vật dụng, thái độ ăn uống từ tốn, không vội vã, không khí cởi mở, thoải mái và đầm ấm, những cuộc trao đổi nhẹ nhàng, dễ chịu... tất cả những yếu tố trên sẽ giúp các em có thói quen tốt để hình thành kỹ năng tự phục vụ và ý nghĩa hơn là kỹ năng sống tự lập sau này.

+ Mời phụ huynh học sinh và các cấp lãnh đạo địa phương tham dự các hoạt động của trường, có thể mời phụ huynh cùng tham gia một số hội thi để tăng cường sự gắn bó, chia sẻ, phối hợp trong công tác giáo dục học sinh.

3. Kết quả khi áp dụng đề tài:

a) Kết quả kỹ năng sống của học sinh sau khi áp dụng đề tài:

Qua việc thực hiện các biện pháp trên, đến cuối học kì I và giữa học Kì II bản thân nhận thấy các em có tiến bộ rõ rệt. Những kỹ năng sống cần thiết của các em được phát triển như: kỹ năng hợp tác, kỹ năng tự học, tự rèn luyện, kỹ năng giao tiếp, được tôi đánh giá về mặt năng lực và phẩm chất của học sinh. Các em chấp hành và tham gia tất cả các phong trào thi đua của lớp, của trường nhiệt tình có hiệu quả, phát huy được tinh thần đoàn kết, chia sẻ và giúp đỡ lẫn nhau. Lớp tôi chủ nhiệm luôn được nhận cờ thi đua nhất tháng của nhà trường.

(Minh chứng H9: Kết quả khảo nghiệm sau khi thực hiện các biện pháp)

(Minh chứng H10: Cờ thi đua của lớp trong các tháng)

Có được kết quả trên là nhờ sự nỗ lực của bản thân tôi, cùng với sự giúp đỡ, hỗ trợ, kết hợp của Ban giám hiệu nhà trường, tập thể giáo viên trường, đồng nghiệp, kết hợp chặt chẽ với phụ huynh học sinh.

b) Bài học kinh nghiệm mà giáo viên đúc rút được sau khi áp dụng đề tài:

Rèn luyện kỹ năng sống cho học sinh là một việc làm hết sức cần thiết của xã hội, các em không những học giỏi về kiến thức mà còn phải có những kỹ năng sống. Việc giáo dục kỹ năng sống ngay từ lớp nhỏ sẽ rút ngắn thời gian để trang bị cho các em vốn kiến thức, kỹ năng, giá trị sống để làm hành trang bước vào đời. Chính vì vậy, các thầy cô giáo tiểu học luôn giữ vai trò vô cùng quan trọng. Qua quá trình làm công tác chủ nhiệm, thực tế giảng dạy bản thân, nghiên cứu tài liệu, tìm tòi học hỏi, đúc rút được bài học kinh nghiệm sau:

** Đối với giáo viên*

- Xác định rõ tầm quan trọng của việc rèn luyện kỹ năng sống cho học sinh.
- Nắm vững những đặc trưng về phương pháp và hình thức tổ chức dạy các kỹ năng giao tiếp, ứng xử vào các môn học và các hoạt động khác
- Phải không ngừng học hỏi và hoàn thiện kỹ năng sống của mình và thể hiện rõ trong các mối quan hệ với phụ huynh, giao tiếp với học sinh, đồng nghiệp và ứng xử trong cuộc sống hàng ngày;

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

- Người giáo viên cần phải nắm được tâm lí lứa tuổi, hoàn cảnh của từng học sinh để có biện pháp bồi dưỡng đúng đắn;

- Phải mẫu mực ở mọi lúc, mọi nơi, kỹ năng ứng xử với bạn bè, đồng nghiệp, phụ huynh học sinh, xứng đáng là tấm gương sáng cho học sinh noi theo;

** Đối với học sinh*

- Thường xuyên rèn kỹ năng sống qua nội dung kiến thức đã học để vận dụng trong giao tiếp, ứng xử vào cuộc sống hàng ngày;

- Tích cực bồi dưỡng kỹ năng sống qua tham gia các hoạt động học tập trong lớp, hoạt động ngoài giờ do giáo viên tổ chức;

- Mạnh dạn, tự tin giải quyết các vấn đề.

4. Hiệu quả của sáng kiến

4.1. Hiệu quả về mặt khoa học

Giáo dục kỹ năng sống là quá trình giúp trẻ em phát triển những kỹ năng và đặc điểm tích cực để giúp họ đối phó và thích nghi tốt hơn với những thách thức của cuộc sống. Đây là những kỹ năng vô cùng quan trọng và cần thiết để giúp trẻ tự tin và thành công trong cuộc sống.

Giúp trẻ phát triển khả năng tự tin và độc lập: Giáo dục kỹ năng sống giúp trẻ em học cách giải quyết vấn đề và đưa ra quyết định đúng đắn. Điều này giúp trẻ tự tin hơn khi đối mặt với những thử thách trong cuộc sống và trở nên độc lập hơn.

Giúp trẻ học cách giao tiếp và tương tác xã hội: Kỹ năng giao tiếp và tương tác xã hội là rất quan trọng để trẻ có thể xây dựng các mối quan hệ tốt với người khác. Giáo dục kỹ năng sống giúp trẻ học cách thể hiện quan điểm của mình, lắng nghe ý kiến của người khác và tìm kiếm giải pháp tốt nhất cho các vấn đề.

Giúp trẻ phát triển kỹ năng quản lý thời gian và stress: Cuộc sống đầy áp lực và căng thẳng, vì vậy giáo dục kỹ năng sống giúp trẻ học cách quản lý thời gian và stress một cách hiệu quả. Điều này giúp trẻ tự tin hơn khi đối mặt với các kỳ thi hoặc các tình huống căng thẳng khác trong cuộc sống.

Giúp trẻ học cách giải quyết xung đột: Xung đột là một phần không thể tránh khỏi trong cuộc sống, và giáo dục kỹ năng sống giúp trẻ học cách giải quyết các xung đột một cách hiệu quả và có lợi cho cả hai bên. Điều này giúp trẻ xây dựng được một môi trường hòa bình và tốt đẹp hơn xung quanh họ.

Tóm lại học sinh được trang bị kỹ năng sống đúng đắn, lành mạnh các em sẽ có đời sống tinh thần vui tươi thoải mái sẽ trưởng thành, cảm nhận được mái trường là môi trường thân thiện đáng yêu, nơi gắn bó và lưu giữ những kỷ niệm êm đẹp về tuổi ấu thơ không bao giờ trở lại. Các hình thức giáo dục trên sẽ tạo ra

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

môi trường tốt để các em học tập rèn luyện để trở thành công dân tốt, có ích cho xã hội, đồng thời đó cũng là cách thực hiện nguyên lý và phương châm giáo dục của Đảng.

4.2. Hiệu quả về mặt kinh tế

Kỹ năng sống rất quan trọng với mỗi học sinh còn bởi đây là lứa tuổi hình thành nhân cách, tư duy, nhận thức, kinh nghiệm... Các em có thể học kỹ năng sống qua các bài học trên lớp, qua chương trình truyền hình có liên quan, qua tấm gương đẹp của những người xung quanh... Kỹ năng sống giúp cho mỗi học sinh có lời nói, cử chỉ, hành động, quyết định phù hợp để xử lý tình huống một cách hiệu quả, khéo léo và vui vẻ mà không tổn kém về kinh tế.

4.3. Hiệu quả về mặt xã hội

Học sinh ý thức được giá trị của bản thân trong mối quan hệ xã hội; hiểu biết về thể chất, tinh thần của bản thân mình; có hành vi, thói quen ứng xử có văn hóa, hiểu biết và chấp hành pháp luật. Các em có đủ khả năng tự thích ứng với môi trường xung quanh, tự chủ, độc lập, tự tin khi giải quyết công việc, đem lại cho các em vốn tự tin ban đầu để trang bị cho các em những kỹ năng cần thiết làm hành trang bước vào đời. Đặc biệt về kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hợp tác với các bạn trong nhóm để hoàn thành mục tiêu bài học, ý thức tự quản của học sinh lớp tôi luôn được BGH nhà trường, tập thể giáo viên trong trường đánh giá cao.

5. Tính khả thi

Tôi thiết nghĩ, đề tài: *“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”* của tôi có thể áp dụng và phổ biến rộng rãi trong việc giáo dục kỹ năng sống ở khối lớp 5 nói riêng và các khối trường Tiểu học. (Theo chương trình học của từng khối và các hoạt động ngoài giờ lên lớp của lớp, của trường)

6. Thời gian thực hiện đề tài

Đề tài: *“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”*. Được thực hiện trong các tiết học và các hoạt động ngoài giờ lên lớp, hoạt động ngoại khóa và các phong trào của nhà trường của năm học 2023 - 2024.

7. Kinh phí thực hiện đề tài, sáng kiến

Mặc dù kết quả đạt được còn khiêm tốn nhưng đây là bước chuyển vượt bậc đối với học sinh lớp 5A trường tôi. Điều này chứng tỏ đề tài mà tôi đang thực hiện đã góp phần từng bước hoàn thiện hơn về công tác giáo dục kỹ năng sống cho học sinh Tiểu học mà không mất kinh phí để thực hiện.

III. Kiến nghị, đề xuất:

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

Trong công cuộc đổi mới hiện nay của đất nước ta, khi yếu tố con người được coi trọng về tiềm năng trí tuệ cùng với sức mạnh tinh thần. Nhân cách của con người càng được đề cao và phát huy mạnh mẽ trong mọi lĩnh vực xã hội. Để đạt được mục tiêu đó tôi tha thiết mong:

** Đối với phòng giáo dục và đào tạo.*

Hằng năm tổ chức các lớp tập huấn, chuyên đề về giáo dục kỹ năng sống cho giáo viên cấp Tiểu học để giáo viên trao đổi, học hỏi và đưa ra những phương pháp, kế hoạch giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trong quá trình giảng dạy đạt hiệu quả cao.

** Đối với nhà trường:*

- Thường xuyên tổ chức chuyên đề giáo dục kỹ năng sống thông qua đó các giáo viên có thể trao đổi, học hỏi kinh nghiệm để cùng nhau làm tốt giáo dục kỹ năng sống cho HS.

- Thường xuyên tổ chức các sân chơi học tập, văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao, hoạt động trải nghiệm, ... để học sinh có thêm nhiều cơ hội bộc lộ kỹ năng sống của mình, từ đó giáo viên sẽ nắm bắt kịp thời việc rèn luyện của các em để có biện pháp giáo dục phù hợp.

Trên đây là đề tài “*Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5*” đã được áp dụng và thực sự mang lại hiệu quả tại lớp 5A trường Tiểu học Phú Phương. Tuy nhiên, trong quá trình nghiên cứu, viết đề tài không thể tránh khỏi những hạn chế nhất định. Rất mong sự góp ý của Hội đồng khoa học để đề tài đạt được hiệu quả cao hơn, hoàn thiện hơn, để bản thân tôi có thêm kinh nghiệm vận dụng giáo dục kỹ năng sống cho học sinh lớp 5 đạt hiệu quả cao hơn nữa giúp tôi có thể tiếp tục mở rộng, nghiên cứu về đề tài này trong thời gian tới. Xin chân thành cảm ơn!

Tôi xin cam đoan mọi thông tin nêu trong đơn là trung thực, đúng sự thật và hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật.

Ba Vì, ngày 28 tháng 04 năm 2024

Người viết

Nguyễn Thị Minh Thảo

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

CÁC MINH CHỨNG**H1: Kết quả điều tra.**

Khảo sát lần 1: Điều tra thực trạng về kỹ năng sống của 42 học sinh trong lớp.

Đánh giá về năng lực:

<i>Tự phục vụ, tự quản</i>						<i>Hợp tác</i>						<i>Tự học, GQVĐ</i>					
Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG	
SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
18	42,9	16	38,1	8	19,0	15	35,7	18	42,9	9	21,4	16	38,1	17	40,5	9	21,4

Đánh giá về phẩm chất:

<i>Chăm học, chăm làm</i>						<i>Tự tin, trách nhiệm</i>						<i>Trung thực kỉ luật</i>					
Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG	
SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
18	42,9	16	38,1	8	19,0	18	42,9	14	33,3	10	23,8	20	47,6	16	38,1	6	14,3

Đoàn kết yêu thương

Tốt		Đạt		CCG	
SL	TL	SL	TL	SL	TL
25	59,5	10	23,8	7	16,7

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

H2: Giới thiệu bản thân**GIỚI THIỆU BẢN THÂN**

1. Họ và tên:

.....

2. Sinh ngày: Nơi sinh:

3. Địa chỉ gia đình em:

4. Họ và tên bố: Số điện thoại:

Nghề nghiệp: Nơi làm việc:

5. Họ và tên bố: Số điện thoại:

Nghề nghiệp: Nơi làm việc:

(Họ tên người nuôi dưỡng: Tuổi:

Nghề nghiệp: Nơi làm việc:)

6. Em đang sống chung với: Mẹ ☐ ; Cha ☐ ; Cha mẹ ☐

Với người nuôi dưỡng ☐

7. Em là con thứtrong số..... anh chị em.

8. Sức khỏe của em hiện tại:

9. Môn học em yêu thích:

10.Sở thích cá nhân:

11.Môn học cảm thấy khó khăn:

12.Góc học tập ở nhà (Có hay không):

13.Người thường hướng dẫn em học ở nhà:

14.Em thường luyện tập môn thể thao nào:

15.Những người bạn thân nhất trong lớp:

.....

16.Điều em mong muốn trong năm học 2023 – 2024:

- Ngôi trường và thầy cô:
- Lớp học và bạn bè:
- Gia đình, cha mẹ và anh chị em:

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

H3 - Học tập theo nhóm.

H4 - Học sinh tham thi vẽ tranh, thi hát, thi rung chuông vàng.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

H5 -Hoạt động trồng và chăm sóc công trình măng non. Hoạt động trải nghiệm

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

H6 - Phong trào thể dục thể thao, vui chơi: thi nhảy dây, thi đá cầu....

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

H7 - Sinh hoạt Lớp, sinh hoạt Đội.

H8 - Ngày hội đọc sách; Thi kể chuyện theo sách; Kể chuyện về “Anh bộ đội Cụ Hồ”; Hoạt động từ thiện; Ủng hộ phong trào “Góp một cuốn sách nhỏ, đọc ngàn cuốn sách hay”.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

Minh chứng H9 - Kết quả khảo nghiệm sau khi thực hiện các biện pháp.

Bảng so sánh đối chứng *khi chưa áp dụng các giải pháp và sau khi đã áp dụng các giải pháp* với tổng số 42 học sinh được đánh giá.

Đánh giá về năng lực:

So sánh đối chứng	Tự phục vụ, tự quản						Hợp tác						Tự học, GQVĐ					
	Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG	
	S L	TL	S L	TL	S L	TL	S L	TL	S L	TL	S L	TL	S L	TL	S L	TL	S L	TL
Khi chưa áp dụng các giải pháp	18	42,9	16	38,1	8	19,0	15	35,7	18	42,9	9	21,4	16	38,1	17	40,5	9	21,4
Sau khi đã áp dụng các giải pháp	40	95,2	2	4,8	0		36	85,7	6	14,3	0		40	81,0	8	19,0	0	

Đánh giá về phẩm chất:

So sánh đối chứng	Chăm học, chăm làm						Tự tin, trách nhiệm					
	Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
Khi chưa áp dụng các giải pháp	20	47,6	16	38,1	6	14,3	18	42,9	14	33,3	10	23,8
Sau khi đã áp dụng các giải pháp	40	95,2	2	4,8	0		38	90,5	4	9,5	0	

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

So sánh đối chứng	Trung thực kỉ luật						Đoàn kết yêu thương					
	Tốt		Đạt		CCG		Tốt		Đạt		CCG	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
Khi chưa áp dụng các giải pháp	20	47,6	16	38,1	6	14,3	25	59,5	10	23,8	7	16,7
Sau khi đã áp dụng các giải pháp	40	95,2	2	4,8	0		42	100,0	0	0	0	

- Tham gia đầy đủ các phong trào thi đua của lớp, của trường, của đội: Thi đua đạt nhiều điểm tốt; Thi các hoạt động văn nghệ, thể dục, thể thao; Hoạt động kế hoạch nhỏ; Tham gia văn nghệ trường; Thi kể chuyện theo sách; Kể chuyện về “Anh bộ đội Cụ Hồ”; với 42 học sinh tham gia với một tinh thần rất hào hứng, đoàn kết, quyết tâm đạt kết quả cao.

+ Lớp đạt giải Nhất mùa và đồng diễn thể dục cấp trường.

+ Thi đấu trường Toán Vioedu:

- Nguyễn Tá Tuệ: đạt giải *Nhất* cấp Huyện.
- Nguyễn Ngọc Diễm: đạt giải *Nhì* cấp Huyện

+ Thi đấu trường Tiếng Việt Vioedu:

- Nguyễn Ngọc Ly: đạt giải *Nhì* cấp Huyện
- Lê Ngọc Oanh: đạt giải *Ba* cấp Huyện

+ Thi đá cầu:

- Lê Anh Dũng đạt giải *Nhất* cấp Huyện
- Nguyễn Bảo Yến đạt giải *Nhất* cấp Huyện

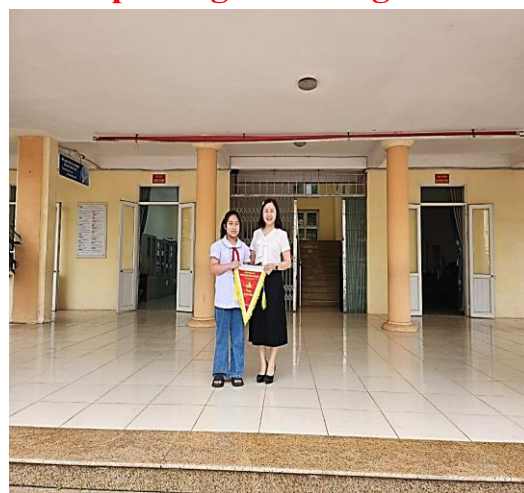
“Một số biện pháp giáo dục kĩ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

- Phùng Thảo Minh đạt giải *Nhì* cấp Huyện
- + Thi Tiếng Anh:
 - Nguyễn Tá Tuệ đạt giải *Nhì* cấp Huyện
 - Nguyễn Phúc Đàm đạt giải *Nhì* cấp Huyện
 - Nguyễn Ngọc Diễm đạt giải *Khuyến Khích* cấp Huyện
- + Thi Tin học trẻ:
 - Nguyễn Huy Hoàng đạt giải *Nhì* cấp Huyện
- + Thi Rung chuông vàng cấp trường:
 - Trần Ngọc Diệp đạt giải *Nhất* cấp Trường.
 - Lớp đạt “Phong trào vở sạch chữ đẹp”.
 - Lớp đạt: Lớp xuất sắc.

Không có học sinh vi phạm nội quy trường, lớp; học sinh đến trường luôn đảm bảo an toàn cả trong giờ học lẫn giờ chơi; không có học sinh gây gổ đánh nhau trong và ngoài nhà trường, không có học sinh bị tai nạn giao thông, đuối nước

100% học sinh lớp đều tích cực tham gia các buổi sinh hoạt tập thể, các buổi hoạt động ngoài giờ lên lớp.

Mình chứng H10: Cờ thi đua của lớp trong các tháng

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.

“Một số biện pháp giáo dục kỹ năng sống nhằm hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh lớp 5”.